

חולין ל"א

שיעור מלא צואר וחוך לצואר

למדנו במשנה, שאם בשחיטה התיז את הראש בבת אחת, אם יש בסכין מלא צואר

כשרה. אמר רבי זירא, השיעור של 'מלא צואר' שבמשנה הכוונה גם חוך לצואר. הסתפקו בדבריו חכמי הישיבה, האם זה כשיעור שני צוארים 1. מלא צואר 2. חוך לצואר כמלא צואר, או דלמא מלא צואר וחוך לצואר משהו? ומביאה הגמרא ראייה ממה ששנינו, היה שוחט והתיז שני ראשין בבת אחת אם יש לסכין מלא צואר אחד כשר. אם הכוונה 'מלא צואר' אחד, האם די לשתי בהמות 'מלא צואר אחד', הרי לכל בהמה אחת צריך מלא צואר וחוך לצואר? אלא ודאי שהכוונה 'מלא צואר חוך לשני צוארים'. ומכאן נשמע ש'מלא צואר' שכתבה המשנה ברישא הכוונה חוך לצואר. ואכן כך אומרת הגמרא למסקנה.

למדנו במשנה, שכשמוליך ומביא כשר לשחוט אפילו באיזמל שהוא דק וקטן מאד. אמר רב מנשה, באיזמל שאין לו קרנים שיכולים להחליד.

שחיטה במחט ובמחט של רצענים שאל רב אחא בנו של רב אויא את רב מנשה, מה הדין במחט? אמר לו, מחט קורעת ולא חותכת. עוד שאלו, מה הדין במרצע הרצענים? אמר לו, הרי שנינו 'אפילו כל שהוא' ולכאורה הכוונה במחט רצענים? אמר לו שאין הכוונה אלא לאיזמל. שואלת הגמרא, הרי איזמל בפירוש הוכשר? מבארת הגמרא, שהמשנה מפרש שמה שאמרה 'כל שהו' זה איזמל. וכך מסתבר, שאם הכוונה להתיר גם מחט רצענים, מדוע הוצרכו לכתוב 'איזמל'? דוחה הגמרא שאין זה ראייה, שאם לא היו כותבים איזמל היינו אוסרים איזמל שאין לו קרנים משום איזמל שיש לו קרנים, לכן השמיעו שאיזמל כשר.

משנה

נפלה סכין ושחטה, אף על פי ששחטה כדרכה פסולה, שנאמר: "וזבחת וכו' ואכלת" מה שאתה זובח אתה אוכל.

גמרא

רבי נתן טובר שאין צריך כוונה
בשחיטה

שואלת הגמרא, משמע שבנפלה כשר
בדיעבד, אבל אם הוא הפילה כשרה ואף על

גב שלא התכוון לשחוט אלא להפיל את סכין. ומיהו התנא שלא מצריך
כוונה לשם שחיטה? אמר רבא, היא שיטת רבי נתן. שכך שנה אושעיא
זעירא דמן חבריא, זרק סכין לנועצה בכותל והלכה ושחטה כדרכה,
רבי נתן מכשיר, וחכמים פוסלים. וכך שנה את המשנה מרבו, ואמה
מדעתו שהלכה כרבי נתן. שואלת הגמרא, מדוע רבא היה צריך לדייק
מהמשנה, הרי כבר אמר כן על מה ששנינו במשנה בתחילת המסכת,
חרש שוטה וקטן ששחטו ואחרים רואים אותם שחיטתם כשרה. ושאלה
הגמרא, מיהו התנא שלא מצריך כוונה בשחיטה? ואמר רבא שהיא שיטת
רבי נתן? עונה הגמרא, רבא היה צריך להשמיע את שיטת רבי נתן בשתי
המקומות. שאם היה משמיע רק שם היינו אומרים ששם כשר כיון שסוף
סוף התכוון לחתוך, אבל בהפיל לא התכוון כלל למעשה חיתוך. ואם היה
משמיע רק כאן היינו אומרים שכשר מפני שבא מכח בן דעת, לכן הוצרך
לומר כן בשתי המקומות.

מביאה הגמרא שנחלקו בנדה שהכריחו אותה לטבול, רב יהודה אמר
בשם רב, טהורה לביתה ואסורה לאכול בתרומה. ורבי יוחנן אמר, אף
לביתה לא טהרה.

חולין אין צריכים כוונה
אמר רבא לרב נחמן, לרב שאמר טהורה
לביתה ואסורה לאכול בתרומה האם עון כרת
הותרה, איסור מיתה ודאי שהותר? אמר לו, בעלה דינו כחולין שלא
מצריך כוונה. ולמדנו שלחולין אין צריכים כוונה, ממה ששנינו במשנה
במקואות גל שנתלש מן הים ובו ארבעים סאה, ונפל על האדם ועל
הכלים טהורים. ולכאורה מדמים אדם לכלים. כשם שהם נטהרים בלא
כוונה, אף אדם נטהר ללא כוונה? דוחה הגמרא, שיתכן ומדובר שהאדם
יושב ומצפה מתי יתלש הגל. וכלים דומים לאדם שצריך כוונה לטהרתם
כשמטבילים? ואם תאמר מה החידוש שכיושב ומצפה נטהר? יש לומר
שנגזור עליו משום חרדלית של גשמים שהוא זרם גשמים המקלח מן
ההר בכת, או שגוזרים שאין טובלים בראשי כיפין לכן השמיע שכשר.

שואלת הגמרא, מניין שאין מטבילים בכיפין? ששנינו בברייתא, גל שנתלש ונפל על האדם או על הכלים טהור. ואין מטבילים כלים בכיפי הגל, דהיינו באמצעיתו שהוא עשוי ככיפה, לפי שאין מטבילין באויר.

שואלת הגמרא, אלא מניין שחולין אינם צריכים כוונה? ששנינו במשנה במכשירין, פירות שנפלו לתוך אמת המים, ופשט אדם שידיו טמאות ונטלם וממילא הטביל ידיו באמה, ידיו טהורות שאין צריכים כוונה לחולין, והפירות לא הוכשרו במשקין כיון שלא רצה להדיחם בנפילה. ואם תוך כדי נטילת הפירות מהמים התכוון שידיו יודחו, ידיו טהורות והפירות הוכשרו לקבל טומאה מכאן ואילך, וזה כמשקה שסופו לרצון.

שאל רבא את רב נחמן, טבל לאכול חולין ונתכוין בשעת טבילה לחולין, אסור למעשר. הרישצריכים כוונה גם לחולין? עונה הגמרא, באמת לא צריך כוונה, ומה שהתנא כתב 'הוחזק', בא לומר שהועיל רק לחולין ולא למעשר. שאלו ממה ששנינו, טבל ולא הוחזק כאילו לא טבל? עונה הגמרא, הכוונה כאילו לא טבל למעשר, אבל טבל לחולין. ולאחר מכן מצא שכך אומרת הברייתא במפורש, טבל ולא הוחזק מותר לחולין ואסור למעשר.

טבילה לחולין לא מועילה למעשר

שאל אביי את רב יוסף, ואולי יש מכאן שוקיא על מה ששנינו לעיל שאם אנסוה לטבילה לרבי יוחנן אף לביתה לא טהרה? אמר לו, רבי יוחנן סובר כרבי יונתן בן יוסף שאמר בברייתא. מקיש תכבוסת שנייה של בגד שבו צרעת שהיא לטבילת טהרה, לתכבוסת ראשונה שהיא להסגיר. ששניהם צרכים דעת. ואין לומר לדעת כהן, שנאמר: "וטהר" מכל מקום.

בשחיטת חולין מודה רבי יוחנן שאין הקשה רב שימי בר אשי, האם לרבי יוחנן צריכים כוונה, והרי אמר רבי יוחנן

'הלכה כסתם משנה', ושנינו, נפלה סכין ושחטה אף על פי ששחטה כדרכה פסולה. ודייקה הגמרא, שאם הוא הפילה כשרה ואף על גב שלא כיוון. וביאר רבא שהמשנה כרבי נתן הסובר שבשחיטה אין צריכים כוונה. ומדוע לרבי יוחנן צריכים כוונה בחולין? עונה הגמרא, שבשחיטה אפילו רבי יונתן בן יוסף ורבי יוחנן יסכימו שאין צריכים כוונה, שהרי התורה גילתה שמתעסק בקדשים פסול, אבל בשחיטת חולין לא צריכים

כוונה. וחכמים החולקים ופובלים, יסברו שלשם זביחה אין צריכים כוונה, אבל לשם חיתוך צריך כוונה. אמר רבא, בזה נראים רבי נתן מדבריהם, שהרי לא נאמר 'וחתכת' אלא 'וזבחת'. אם לשם חיתוך צריך כוונה אפילו לזביחה נצריך כוונה. ואם אין צריכים כוונה לזביחה גם לחיתוך לא נצריך כוונה.

נדה שטבלה לאונסה

למדנו לעיל שנדה שנאנסה וטבלה, נחלקו

אם כשרה לבעלה. ומבררת הגמרא כיצד

אנסוה לטבול. אם חבירתה אנסה וטבלה, הרי הכוונה של חברתה היא

כוונה מעולה? ועוד, אם מדובר כך, הרי גם בתרומה יכולה לאכול,

ששנינו במשנה בנדה, החרשת והשוטה והסומא ושנטרפה דעתה, אם

יש להן פקחות שבודקות אותן בשעת וסתן, ומטבילות אותן בשעת

טבילתן, אוכלות בתרומה? אמר רב פפא, לרבי נתן הסובר שלא צריכים

כוונה אפילו לחתיכה, מדובר שנפלה מן הגשר שלא נתכונה אפילו

לרחוץ²¹⁸. ולחכמים שצריכים כוונה לשם חתיכה, מדובר שירדה להקר

ולא לטבול, ונפלה כולה לתוך המים.

218 ורבי יוחנן לא מדמה טבילה לשחיטה, שדורש 'וכובס שנית', ובשחיטה מהפסוק דורשים להכשיר, כדאמרינן 'מדגלי רחמנא מתעסק כו'. רש"י.

